

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat İŞIKHAN** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük'ün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Cengiz ÇİÇEK
İstanbul Milletvekili

İstanbul Dudullu Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren Dardanel fabrikasında, şirketin "ekonomik daralma" ve "fabrikanın Çanakkale'ye taşınacağı" gerekçesiyle farklı tarihlerde 50'den fazla işçiyi işten çıkardığı basına yansıyan haberlerle kamuoyunun gündemine gelmiştir. İşten çıkarılan işçiler 4 Mart'ta fabrika önünde direniş başlatmış; bu direniş hâlen sürmektedir.

Basına yansıyan haberlere ve işçilerin açıklamalarına göre şirket, kıdem ve ihbar tazminatlarını taksitlere bağlamış; ancak ilk taksitin ardından ödemeleri durdurmuştur. İşçiler, özellikle Kasım-Mart dönemine ilişkin tazminatlarının tamamının tek seferde ödenmesini ve bu konuda yazılı, açık ve bağlayıcı bir taahhüt verilmesini talep etmektedir.

İşçilerin anlatımlarına göre işten çıkarmalar, gerçek bir küçülme ya da taşınma sürecinden çok, güvencesiz ve esnek istihdam rejiminin bir parçası olarak sürdürülen emek sömürüsünün sonucudur. Bir işçi, şirketin İŞKUR desteklerinden ve istihdam teşviklerinden yararlanmak amacıyla işçileri kısa sürede yıpratıp işten çıkardığını, ardından yeni işçi alımına gittiğini ifade etmiş; bu yöntemin "bir Dardanel klasiği" olduğunu belirtmiştir. Aynı dönemde fabrikaya yeni makineler getirildiğine dair bilgiler de taşınma gerekçesinin inandırıcılığına ilişkin ciddi kuşkular doğurmaktadır.

Edindiğimiz bilgilere göre fabrikada sistematik üretim baskısı, zorunlu mesai dayatması ve mobbing söz konusudur. Sushi bölümünde çalışan işçiler, işe girişte fazla mesainin isteğe bağlı olduğuna dair belge imzalatıldığını; ancak sonrasında zorunlu mesaiye bırakıldıklarını, mesaiye kalmayan işçilerin tek tek çağrılarak tehdit edildiğini ve işten çıkarmalarda özellikle hedef gösterildiklerini aktarmaktadır. Seri üretimde çalışan işçiler ise on kişilik işin altı kişiye yaptırıldığını, sipariş baskısı nedeniyle bazı işçilerin küçük alanlarda uzun süre aralıksız çalıştırıldığını ifade etmektedir.

Ağır ve güvencesiz çalışma koşullarının bir sonucu olarak fabrikada iş kazalarının da sık yaşandığı belirtilmektedir. Bir işçi, son altı ay içinde üç ayrı iş kazası geçirdiğini; buna rağmen yönetimin iş kazalarından işçileri sorumlu tuttuğunu, tekrar etmesi hâlinde bunun "kasıt" sayılabileceğini ima ettiğini ve tutanak düzenleyerek devam primini kestiğini ifade etmiştir. Bu tablo, işçi sağlığı ve işçi güvenliği önlemlerinin yetersizliğinin yanı sıra işçilerin hak arama ve şikâyet yollarının baskı yoluyla etkisizleştirildiği bir çalışma rejimine işaret etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Dardanel fabrikasında işten çıkarılan işçilerin kıdem ve ihbar tazminatlarının ödenmemesi, zorunlu mesai dayatması ve işçi sağlığına ilişkin ihlaller yönündeki bilgiler dikkate alındığında Bakanlığınız bu işyerine yönelik herhangi bir denetim başlatmış mıdır? Başlatılmışsa bu denetimin sonuçları nelerdir?
2. Kıdem ve ihbar tazminatlarının peşin ödenmesi gerekirken işçilere taksit dayatan ve bu ödemeleri dahi yapmayan işveren hakkında Bakanlığınız tarafından hangi yaptırımlar uygulanmıştır?
3. Dardanel yönetiminin, İŞKUR destekleri ve istihdam teşviklerinden yararlanmak amacıyla işçileri kısa sürede işten çıkarıp yeniden işçi alımına yöneldiği yönündeki bilgiler hakkında Bakanlığınız tarafından herhangi bir inceleme yapılmış mıdır? Bu tür uygulamaların teşvik mevzuatı bakımından kötüye kullanım sayılması durumunda hangi yaptırımlar uygulanmaktadır?
4. Dardanel fabrikasının son beş yıl içinde İŞKUR programları veya SGK istihdam teşviklerinden yararlanıp yararlanmadığı Bakanlığınız kayıtlarında yer almakta mıdır? Yararlanılmışsa bu teşviklerin koşullarına uyulup uyulmadığı Bakanlığınız tarafından denetlenmiş midir?
5. Dardanel fabrikasında işçilere işe girişte fazla mesainin isteğe bağlı olduğuna dair belgeler imzalatıldığı, ancak sonrasında fazla mesainin fiilen zorunlu hâle getirildiği uygulamasından Bakanlığınız haberdar mıdır?
6. Son beş yıl içinde Dardanel fabrikasında meydana gelen iş kazası sayısı kaçtır? Bu kazaların kaçısı Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmiştir? İş kazası geçiren işçilerin sorumlu tutulduğu, haklarında tutanak düzenlendiği ve "devam primi" adı altında ücretlerinden kesinti yapıldığı yönündeki uygulamalar hakkında Bakanlığınızın bir incelemesi bulunmakta mıdır?
7. İşçilerin, denetimlerin önceden haber alındığı, bazı üretim bölümlerinin denetim dışı bırakıldığı ve bazı işçilere sivil kıyafet giydirildiği yönündeki beyanları hakkında Bakanlığınız tarafından bir araştırma yürütülmüş müdür? Bu işyerinde tüm üretim alanlarını kapsayan habersiz ve etkin denetimler yapılmış mıdır?
8. İşten çıkarılan işçilerin tazminatlarının ödenmesi ve çalışma koşullarına ilişkin hak ihlallerinin giderilmesi için Bakanlığınız tarafından herhangi bir girişimde bulunulacak mıdır?